

UTTALELSE NKPS 27. ORDINÆRE LANDSMØTE 22. – 23. MAI 2010 «OM KONTRAREVOLUSJONEN I SOVJETUNIONEN»

Den store sosialistiske oktoberrevolusjonen i 1917 innledet en helt ny fase i menneskehetens sivilisatoriske utvikling. For første gang skapt betingelsene for opphevelsen av klassesamfunnet, som til nå hadde eksistert på grunnlag av menneskers utbytting av mennesker.

Mens de kapitalistiske produksjonsforholdene utviklet seg i føydalismens skjød, stod arbeiderklassen ovenfor en helt annerledes vanskelig situasjon hvor den selv måtte utvikle sine produksjonsforhold og produksjonsmåte. Menneskets subjektive bevissthet fikk en større betydning enn noen gang tidligere i historien. Byggingen av sosialismen på veien til det klasseløse samfunnet, kommunismen har derfor med nødvendighet ikke kunnet følge en rettlinjert vei, men hele tiden vært avhengig av korreksjoner. Noe som stiller store krav til partiet, arbeiderklassens avantgardes evne til åpenhet om egne feil og evne til kritikk og selvkritikk.

Kort tid etter den sosialistiske oktoberrevolusjonen, tvang de konkrete historiske forhold den nye sosialistiske staten av arbeider og fattige bønder å ta flere steg tilbake og i betydelig grad gjenopprette kapitalistiske relasjoner ved å innføre «ny økonomisk politikk» (NEP).

Etter perioden med NEP, fram til Hitler-Tysklands angrep i 1941 var et nytt grunnlag for sosialismen lagt, med innføringen av 5-årsplaner og utbygging av den sosialistiske eiendomsretten. Til tross for store menneskelige omkostninger og alvorlige feil, ble det oppnådd store resultater, ikke bare ble grunnlaget for Sovjetunionens forsvarsevne styrket i imponerende grad, men det ble også rom for vekst i den materielle og sosiale standard.

Bakgrunnen for den radikale og raske omleggingen av partiets kurs tidlig på 30-tallet må ikke glemmes. På 20- og 30-tallet vokste fascismen fram som en særlig aggressiv form av imperialismen, som oppmuntret av de gamle imperialismaktene på ny truet Sovjetunionens eksistens. «Vi ligger 50 -100 år bak de framskredne land, Vi må legge denne distansen bak oss på 10 år. Enten gjør vi det, eller også blir vi knust.» uttalte Stalin 4. februar 1931. Angrepet på Sovjetunionen kom 22. juni 1941.

Etter krigen gikk byggingen av sosialismen inn i en ny fase. Dette økte behovet for en avklaring i synet på de økonomiske lover for sosialismens utvikling. Oppgjøret med trotskistene og Bukharin fløyens økonomiske teorier hadde ikke ført til et omforent syn i partiet og behovet for en avklaring ble ikke fullt ut erkjent da andre viktige spørsmål også tvang seg på. Tidlig på 50-tallet ble det tatt initiativ for å bøte på dette ved etter grundige diskusjoner som involverte ledene sovjetøkonomer, å utgi en relativt omfattende lærebok om temaet. Det ble ført lite produktive konfrontasjoner mellom flere ulike teoretiske og politiske strømninger hvor bl.a. tidligere

UTTALELSE NKPS 27. ORDINÆRE LANDSMØTE 22. – 23. MAI 2010 «OM KONTRAREVOLUSJONEN I SOVJETUNIONEN»

venstreopportunister var blitt markedstilhengere og hvor markedsmotstanderne var motstandere fra ulike og splittede ståsteder. Stalin var i fremste linje og grep inn i den interne debatten. Han gikk mot markedsreformer, samtidig som han tok et oppgjør med faren for subjektivisme og voluntarisme som lett kunne utvikle seg ved en mangelfull forståelse av verdilovens virkning og betydning under byggingen av sosialismen og kommunismen.

Han kritiserte de ulike umarxistiske fordreininger av verdiloven og en utbredt mangel på dialektisk forståelse. Etter Stalins intervensjon og artikkelen «Sosialismens økonomiske problemer» fra 1951 og senere utgivelsen av «Lærebok i politisk økonomi» skulle man tro at et solid teoretisk grunnlag var lagt. Men flere ledende kommunister og økonomer beholdt sin uvitenskaplige og udialektiske forståelse. Årsakene lå først å fremst i den småborgerlige påvirkningen innad i partiet. Måten den ble forsøkt bekjempet på var mangelfull og ga ikke nødvendige resultater.

Det var under Stalin lange tid som partiets leder at Sovjetunionen ble bygget og hvor man hadde de største økonomiske fremgangene. Erttiden viser hvilke katastrofale konsekvenser undervurderingen av klassekamperspektivet og betydningen av arbeiderklassens ledende rolle skulle få.

Den 20. partikongressen til SUKP (1956) ble et vendepunkt som styrket høyrefløyen.

Khrusjtsjov la i sin «hemmelige» tale alle fortidens feil over på Stalin. Han la opp til å demonisere ham tidlig i talen, ved bl.a. å antyde at han eller hans menn stod bak mordet på Kirov som var partileder i Leningrad (at Khrustsjov må ha visst at dette ikke var riktig er godt dokumentert i dag),

Høyredreiningen førte etter hvert til en økonomisk politikk som svekket det sosialistiske eierskapet og den sentral planleggingen, og fremfor alt lot være å utvikle en arbeiderklasse som kunne spesialisere seg, og utvikle sine evner til å delta i organiseringen av arbeidet, kontrollere produksjonen fra topp til bunn og sørge for at planindikatorenes hensikter ble realisert.

På den 22. kongressen til SUKP (1961) ble det foretatt mange nye feilaktige vurderinger som bl.a. førte til tesen om «hele folkets stat». SUKP var nå et «parti for hele folket». Denne utviklingen bidro til endring av partiet sosiale sammensetning helt til SUKP ut på midten av 80-tallet nesten ikke lengre var å regne som et arbeiderparti. Partiet mistet sin revolusjonære kraft.

Nikita Khrustsjovs fall som leder, dels som følge av hans egenmektighet og impulsive og inkonsistente politikk som stort sett førte til dårlige resultater og som skapte motsetninger i forholdet til hans støttespillere, styrket for en tid en riktigere kurs i synet på bl.a. den antimonopolistiske strategien, men den formalistiske tesen om «hele folkes stat» bestod. Likeså den katastrofale tesen om opphevelsen av

UTTALELSE NKPS 27. ORDINÆRE LANDSMØTE 22. – 23. MAI 2010 «OM KONTRAREVOLUSJONEN I SOVJETUNIONEN»

klassekampen og omvandlingen av SUKP til «hele folkes parti». Stadig mer markedsinspirerte reformer og utvidelsen av bruk av markedsmekanismer styrket grunnlaget for en mer og mer høyreopportunistisk utvikling.

Utover 70-tallet ble effekten av den feilaktige kursen tydeligere og tydeligere med økende korrupsjon og svart økonomi som følge. Personer med egen karriere som viktigste mål slapp lett inn i partiet og ungdomsbevegelsen. Folket opplevde partiet mer og mer som fremmed, bestående av pamper og underordnede og ikke av likestilte kommunister. Folket med arbeiderklassen i spissen var etter hvert ikke lengre herskerne men ble mer og mer underlagt et herskende parti.

Den praktiske utøvelse av politikken ble mer og mer fjern fra de offisielle proklamasjonene, nedgangen økte i industriproduksjonen og i jordbruket parallelt med at behovet for å tilfredsstille de sosiale behovene økte.

Gjennom perestrojkaen og reformeringen av det politiske systemet i 1988 degenererte Sovjetsystemet til et borgerlig-parlamentarisk system med begrenset utøvende og lovgivende funksjon og med en underminering av retten til å trekke delegatene til ansvar ved tilbakekallelse i valgperioden. Sovjetdemokratiet ble svekket.

Alt ble lagt åpent for kontrarevolusjonen som førte til enorme økonomiske ulikheter, kraftig tilbakegang i samfunnsøkonomien og til en sosial og demografisk katastrofe.

Betegnelsen "kollaps" i forbindelsen med Sovjetunionens og det sosialistiske verdenssystems fall er lite dekkende for hva som skjedde fordi den undervurderer styrken av den kontra-revolusjonære aktiviteten og betydningen av den sosiale basisen den utviklet seg fra.

Kontrarevolusjonen var ikke et resultat av en imperialistisk militær intervensjon, men kom innenfra - fra kretser i toppledelsen i det kommunistiske parti (SUKP). De indre faktorene oppfatter vi som de viktigste årsakene. Uten dermed å undervurdert den langsiktige virkningen av den imperialistiske innringingen, den kalde krigens kapprustning og dens mangeartede innblandinger. Det var likevel den indre svekkelsen som gjorde kontrarevolusjonen mulig.

De sunne kommunistiske kreftene som reagerte i den siste fasen av utviklingen, på den 28. partikongressen (1990), maktet ikke i tide å avsløre Gorbatsjov og Sjevardnadse klikkens forræderi og å organisere en revolusjonær motreaksjon fra arbeiderklassen.